

14.

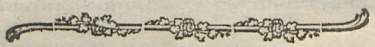
12

COMMENTATIO IVRIDICA
QVA

DONATIONEM ^{1784, 7.}

REMVNERATORIAM

INQVIRIT

NEC NON

LECTIONES ACADEMICAS

PER INSTANS SEMESTRE HABENDAS

INDICIT

IOHANNES GOTTFRIED
CRUMBIEGEL

IVRIVM DOCTOR.

ROSTOCHII

MENSE APRILI MDCCLXXXIV.

LITTERIS ADLERIANIS,

P 223

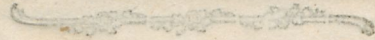

COMMENTATIO IURIDICA

QVA

REMVNERATORIAM
DONATIONEM

INQVIRIT

NEC NON

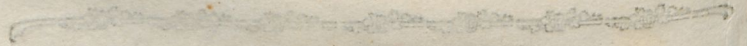
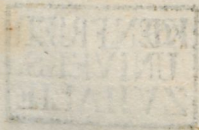
LECTIONES ACADEMICAS

PER INSTANS SEMESTRE HABENDAS

INDICIT

IOHANNES GOTTFRIED
CRAMBIEGEL

IURIUM DOCTOR.

ROSTOCKII

MESE APRILI MDCCXXIII

LITTERIS ADESSANT

CONSPECTVS.

Praemium §. 1.

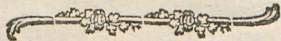
I. Pars generalis

De donationis remuneratoriae speciebus, earumque notionibus ac natura.

1. Notiones tam donationis in genere, quam in specie donationum remuneratarum earumque divisio §. 2.
2. Fundamentum datae distinctionis §. 3.
3. Separatio necessaria et natura donationis remuneratoriae §. 4.
 - a) propriae §. 5.
 - b) impropriae strictae sic dictae §. 6.
 - c) impropriae ordinariae §. 7.
 - d) impropriae extraordinariae §. 8.
 - e) secundum quid propriae §. 9.
4. Observatio generalis. §. 10.

II. Pars specialis exhibens singulares de hac materia controversias gravissimas.

1. De infirmatione donationis ultra 500 solidos remuneratoriae §. 11.
 2. De donatione remuneratoria inter coniuges §. 12.
 3. De praestatione evictionis in donatione remuneratoria, §. 13.
- Conclusio. §. 14.

CONSPICUUS

Præfatio §. 1.

I. Pars generalis
De donationis remanentiarum speciebus, eorumque notione et
natura.

1. Notiones tam donationis in genere, quam in specie donationum
remanentiarum earundem diviso §. 2.

2. Fundamentum juris distinctionis §. 3.

3. Separatio necessaria et animus donationis remanentiarum §. 4.

a) Proprie §. 5.

b) Improprie §. 6.

c) Improprie ordinatae §. 7.

d) Improprie extrinsecas §. 8.

e) Recusantibus proprias §. 9.

4. Operatio generalis §. 10.

II. Pars specialis exhibens regulas de hac materia contentas
generales.

1. De institutione donationis ante et post testamentum §. 11.

2. De donationis remanentiarum locis eorum §. 12.

3. De restrictione eorum in donationis remanentia §. 13.

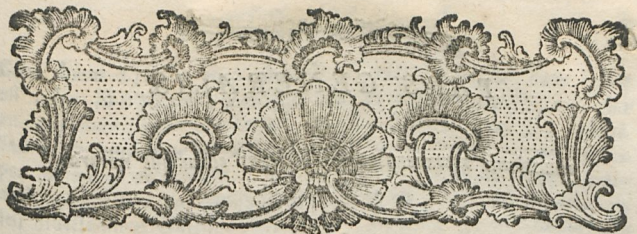
Conclusio §. 14.

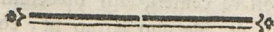
13

13

DE
DONATIONE REMVNERATORIA.

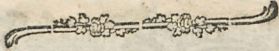

§. I.

Proemium.

Quum scribere meum, obiectum aptum putarem;
scripsi et quidem hanc materiam.

PARS GENERALIS.

De

donationis remuneratoriae speciebus earumque natura,

§. 2.

Notiones tam donationis in genere quam in specie
donationum remuneratoriarum earumque
divisio.

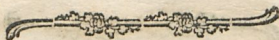
Quum in perferenda penitus perspicenda ac diiudicanda materia magnopere praestare cenfeo, tam obiectum ipsum veramque eius naturam noscere, vt, de quo sermo sit, constet, quam eius species et subspecies compertas habere; valde ex re mihi videtur ab evolunda definitione non solum generatim donationis sed speciatim quoque donationis remuneratoriae atque ab enucleandis earum partibus initium facere. Mihi vero DONATIO in genere actus liberalitatis, quo alter rem in alterum ita transfert, vt hic eam sibi habeat, esse videtur. Is autem actus suscipi a donatore potest vel ita, vt ad aliquam praestationem contrariam respiciat vel non respiciat. Hoc casu adest donatio simplex 1), alii illo donatio vocatur qualificata, in qua iterum praestatio contraria adhuc futura est vel non. Priori casu donatio qualificata nominatur modalis, posteriori autem distinguendum est, vtrum dicta praestatio sit praeterita vel praesens. Haec est donatio reciproca, in qua ergo vterque vtrique invicem ac simul aliquid vel actu vel saltim promissione

1) Donatio simplex etiam vocatur vera et absoluta e. g. l. 35. §. 2. ff. de mort. caus. don. „Donatio vera et absoluta ita perspicitur, vt „qui donat illum potius quam se habere malit., it. mera e g l. 27. ff. de „donat. Papinianus dicit: „defendi posse non meram esse donationem, „verum officium Magistris quadam mercede remuneratum Regulum.“
HELLFELD in iurisp.prud. forens. Tit. de donat. §. 1706.

hione donat 2), illa vero donatio est remuneratoria, quae igitur est *actus liberalitatis, quo quis rem in alterum praestationis sive muneris antecedentis causa ita transfert, ut hic rem sibi habeat.* Sed in remunerationem aliquid donari potest vel ob unam tantum praestationem antecedentem vel ob plures. Si unum tantum antecessit munus hoc ita qualificatum est, ut eo ad aliquid reddendum seu praestandum obligatio orta sit vel perfecta 3) vel imperfecta tantum et naturalis. Hoc casu donatio remuneratoria est voluntaria

2) Assumit quidem SCHILTER in *exercitationibus ad Pandectas exerc. 43. §. 3.* cum aliis: donationem reciprocam speciem esse donationis remuneratoriae, dum, „*remuneratoria, inquit, donatio iterum duplici modo fieri potest, aut ab uno tantum ob beneficium aut meritum donatarii, aut ab utroque simul et vicissim ac reciproce, ob utriusque in alterum merita: illa retinet nomen commune, haec reciproca appellatur.*“ Sed, quod pace huius Viri doctissimi dictum sit, in his verbis idea non satis distincta latere mihi videtur, vel saltem non bene mentem suam explicuit, confundendo id, quod caute separandum est. Nam si haec donationes ab utraque parte intuitu praecedentium bene meritorum fiunt, re vera duae adsunt donationes remuneratoriae, quae vero inter se connexae non sunt, nec hanc ob rem reciprocae nominari queunt. Sin vero post habito respectu benemeritorum uterque eo tantum sine dat. ut rem alterius in compensationem sive pro re sua accipiat, tunc vero adest donatio reciproca, sed tunc etiam verba: *ob utriusque in alterum bene merita*, emittenda sunt. Praeterea libenter tam SCHILTERI quam reliquorum DD. opinioni acedo, ex qua haec donatio re ipsa non nisi vera permutatio sit. Cessat enim collatio rei alterius in alterum gratuita, cessat collatio spontanea, dum uterque ad dandum cogitur, si rem alterius sibi acquirere vult: atque quam etiam praestatio antecedens cessat, et potius simultanea requiritur, aperte elucet, eam non subspeciem sed potius vere co-speciem donationis remuneratoriae esse.

3) Minime hic in eorum descendo sententiam, qui aliquem ad donationem remuneratoriam, non promissam, civiliter obligatum esse posse, assunt, sicut STRYCK in *C. C. Sect. 3. c. 9. §. 3.* BRUNNEMANN ad *L. I. D. de donat. STRUV. exercitat. ad ff. exerc. 40. §. 17.* Nulla enim donationis species invenitur, ad quam quis invitatus cogi possit. Sed defendo tantum, alterum alteri eo effectu aliquid dare posse, ut hac donatione alia obligatio perfecta, qua huic obstrictus fuit, solvatur. Quo facto igitur obligatio perfecta rationem donationis remuneratoriae in se continet,

ria seu potius *propria* 4), aut illo *necessaria* seu melius *impropria* 5). In hac fieri potest vel ut donator tot in alterum transferat, quot ad delendam obligationem perfectam, ex antecedente munere ortam sufficit, et tunc *donatio remuneratoria impropria* apte *strictè sic dicta* appellatur, vel ut non aequalem remunerationem praestet, quo casu aut minus aut plus dat, quam quod solvere perfecte obligatus est. *Hanc donationem remuneratoriam impropriam* vocarem *ordinariam* et illam *extraordinariam*. Si vero plures praestationes antecedentes donatorem ad donationem commouent hae sunt vel eiusdem generis i. e. tales, quibus obligationes eiusdem naturae vel perfectae vel imperfectae oriuntur, vel generis diversi. Si prius plures factae praestationes simul sumtae eandem habent naturam, eosdemque effectus, quibus gaudet donatio remuneratoria ob vnam praestationem suscepta. Sin vero posterius *donatio remuneratoria* est *secundum quid propria* aut si maui *secundum quid impropria*.

Tres primas donationis species simplicem scilicet, modalem et reciprocam non quidem silentio plane praeterire potuimus, quum vero ad nostrum forum non pertinent, sed eo tantum sine prolatae merentur; iis desistimus, ac eo diutius in percutandis reliquis donationis remuneratoriae speciebus commorabimur.

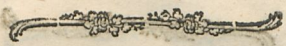
§. 3.

Fundamentum huius distinctionis.

Hucusque, quantum scio, donatio remuneratoria nondam in suas species et subspecies genuinas diuisa est, sed tantum inter voluntariam et necessariam sicuti et inter remuneratoriam in specie et reciprocam distinxerunt DD. Partim vero spuriae ac logice fallae hae sunt distinctiones, partim ad tollendas singularum casuum obuenientium controuersias non sufficiunt. Quum vero donatio in genere

4) HELLFELD in iurispud. forensi Tir. de donat. §. 1706.

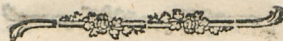
5) CARMON in Diss. de remuneracionibus principum erga ministros Cap. I. §. 12. SCHORFFER in synopsi iur. rom. Lib. 32. Tit. 5. §. 2.

genere est actus liberalitatis: ex hoc sequitur, vt gratis exerceri debeat, nec ad eam vllus cogi possit. In donatione remuneratoria ob differentiam specificam munus requiritur antecedens. (S. antec.). Quum ergo obligatio ex eo orta hac donatione extinguitur; totum negotium non gratuitum atqui non donatio esse, quin impieus denominatio contradictionem inuolueret videtur. Haec observatio tam aliquid speciei quam veritatis prae se fert, et vt hanc ab illa, segregemus natura praestationis, causam huius donationis praesentis inquiratur oportet. Haec vero ita qualificata esse potest, vt alteri obligationem tantum naturalem vel ad animum gratum vel ad remunerationem imponat. Si itaque hac obligatione tantum naturali alter ad donationem commouetur, extinguit quidem obligationem, sed talem tantum ad quam soluendam iure perfecto cogi non poterat. Assumamus: Caius Titium alicuius rei huic valde ardua certiore reddit, cuius intuitu hic, illi deinde 100. thaleros dat, sine dubio adest donatio remuneratoria, sed heic Titius non solum sua sponte dedit, sed certo respectu etiam gratis, quum nihil ab altero acceperit, quo perfecte ad reddendum obstrictus esset. Si ergo vnquam donatio nomen remuneratoriae meretur, sine dubio est haec species, quae ob hanc rationem valide a caeteris segreganda est. Ita quoque res se habet, si plures praestationes huiusmodi naturae antecesserunt. Qualitas antecedentis praestationis vero saepe longe alia est, qua totius negotii natura insigniter mutatur. Factum enim esse potest, vt alter alteri aliquid praestiterit, ex quo obligatio perfecta orta sit, qua obligatus non via ordinaria solutionis sed donatione se liberare vult. Hoc casu iterum quidem adest donatio remuneratoria; sed mea opinione valde ab illa discrepat, nec, quum neutiquam gratis sed eo sine exerceatur, vt obligatio perfecta deleatur, nomine donationis remuneratoriae propriae sed potius impropriae significanda est.

Ex hoc quidem apparet, aliam esse donationem remuneratorem propriam, aliam impropriae, easque in ipsis essentialibus differre. Nihilominus tamen defendi nequit, quamcunque donationem remuneratorem vel ad vnam vel ad alteram harum specierum referri posse. Nam haec membra non sibi contradictorie opposita sunt. Vna eademque enim donatio remuneratoria diverso respectu

B

respectu facta esse potest ad delendam obligationem tam perfectam quam imperfectam, quare certo respectu propria certo impropria esse potest. Talis autem donatio ab utraque harum specierum distingui debet, et nomen donationis remuneratoriae secundum quid propriae commode sibi vindicat. Si igitur non per saltum, sicuti hucusque factum est, distinguere placet; species donationis remuneratoriae ita exhiberi debent, ut §pho antecedente datae sunt, nec donatio remuneratoria secundum quid propria plane omittenda, sed donationi remuneratoriae propriae et impropriae interponenda est.

Quamquam vero dictum est, donationem remuneratoriam ad elidendam obligationem perfectam tendentem proprie donationem non vocari posse; non tamen possumus quia improprie ad donationis species referamus, propterea quod non solum plerumque in libera donantis voluntate positum est, utrum hanc vel illam rem donatario dono dare malit, sed etiam ipse donatarius hoc negotium non tanquam solutionem sed veram donationem considerare solet. Nihilominus nullus tamen inficias ibit, hancce speciem indole valde ab alterius speciei natura diversa gaudere, sicuti quoque eius sub-species paragrapho antecedente exhibitae minime negligendae sunt, et inter se etiam non minus differunt.

§. 4.

Separatio harum specierum necessaria.

Sicuti diuisio paragrapho secundo exhibita ex re ipsa fluit, ita quoque insignem effectum in decidendis donationem remuneratoriam praementibus dubiis praebet. Species enim ibi enucleatae toto coelo distant, quaelibet suis requisitis essentialibus nititur, et paene nihil cum altera commune habet. Si itaque controversias obuenientes in genere dirimere volumus, semper in quo erramus, supererit. Nam simulac rem ipsam exactius examinamus, inuenimus cardinem totius rei in obligatione donantis ex praestationibus donatarii orta verti, et prout haec vel perfecta vel imperfecta sit, ita etiam lites vel his vel aliis principiis decidendas esse. Quae quum ita sint operae

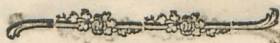
operae pretium erit, cuiuslibet speciei essentialia, qualitates, et quidquid in ea notatu dignum sit exhibere, et quod ad quamlibet requiratur, plena manu promere.

§. 5.

Qualitas donationis remuneratoriae propriae.

Donatio remuneratoria propria non quidem existeret potest, nisi bene meritum siue praestatio antecesserit, ex qua orta sit obligatio, sed necessario quoque requiritur, ut haec non nisi imperfecta siue naturalis sit (§. 2.) Naturaliter vero iterum aliquis ex facto antecedente alterius ad animum tantum gratum vel ad remunerationem actu praestandam obstrictus esse potest, quorum illum casum prius exponere liceat. Si hanc donationem perlustramus, patet, eam in eo tantum a donatione simplici differre, ut certa praestatio anteiverit. Disquirendum igitur est, num haecce differentia specifica effectum iuris diversum producat. Quamquam autem verum est, donantem ob munus praestitum ad hanc donationem, quae ideo omnino remuneratoria est 6), permotum esse; negari tamen nequit, illum quidquid dederit, sponte in alterum contulisse. Quinimo quum factum antecedens tam fuit exiguum, ut ex eo ne naturaliter quidem ad remunerationem obligari potuerit, ex re ipsa liquet, eum gratis dedisse. Donationis simplicis requisita et essentialia in hac donatione remuneratoria non ergo mutantur, nisi in eo ut munus anteiverit.

6) Sunt quidem, qui contendunt ad donationem remuneratoriam munus antecedens requiri singulare seu tale, ad quod praestandum praestans iam antea non obligatus fuerit. Mea autem opinione et talis donatio est remuneratoria, sed, id quod probe notandum, non impropria sed propria, quae igitur vel semper vel saltem in regula naturam donationis adsumit simplicis. Si itaque e. g. formosam decrepitam puellam in matrimonium ducit, sane haec iam vi officii obstricta est, ut huius cani capitis curam habeat quam plurimam. Quodsi huic officio satisfacit, senexque eo commovetur, ut donis eam decoret optimis, certe haec donatio est remuneratoria (§. 2.), sed utrum valeat alia quaestio ac infra decidenda est.

reuerit. Qui autem defendit: hanc donationis remuneratoriae speciem a donatione simplici in puncto iuris differre, hoc discrimen vel ex ipsis legibus vel ex vnica dicta differentia eruere debet. Sed ex hac defensione desumi nequit, quia praeslitum beneficium tam uilis fuit momenti, ut ad animum gratum tantum obligationem non nisi imperfectam in iure perfecto nihil operantem produxerit. Leges uero de hac specie donationis remuneratoriae loquentes, ac singulare quid praescribentes, ego saltem non nosco. Nam etiam si leges inueniantur, quae de donatione remuneratoria agant, tamen partim ex iis ipsis fere omnibus probari potest, eas de alia huius donationis specie disponere, partim autem, quamuis vna alteraue in genere de donatione remuneratoria praescribat, quilibet ob specierum diuersitatem, qua toto coelo tam inter se quam ab ipso genere distant, concedet, non idem de omnibus speciebus ualere posse: quam ob rem si quid huic dicto contrarium iustum esset, id ob essentiam huius speciei non ad hanc sed ad alias donationis remuneratoriae species referendum foret. Quibus praemisissis non errare arbitror, dum assumo, hanc, de qua hic loquor, speciem donationis remuneratoriae eadem natura ac indole, qua quaelibet donatio simplex gaudere, hinc in effectu iuris ab ea non differre, sed principia, quae in vna locum inueniant, et in altera adhibenda esse. Quum itaque omnino

I.) in donatione simplici requiritur, ut consensus ab utraque parte siue potius oblatio vnus et acceptatio alterius adsit; non ininus in hac donationis remuneratoriae specie necesse est, ut res oblata et acceptata sit.

II.) Quemadmodum in illa donans facultatem de re data disponendi et titulo gratuito eam in alium transferendi habere debet, ita quoque in hac talis facultas necessario requiritur, quare me iudice hanc donationem remuneratoriam loco pupilli exercere nequit tutor.

III.) Perinde ut in illa donatarius requiritur, qui titulo gratuito aliquid acquirere potest, ita, nec haec ualet, nisi quis tali qualitate praeditus sit. Ex qua ratione haec donatio remuneratoria nec inter patrem et filium in regula, nec inter coniuges, ni fallor, ualet, de quo tamen infra pluribus,

IV.)

IV.) Sicuti denique in illa res, quae datur, ita comparata esse debet, ut alienatio eius permixta sit, ita et in hac res, quae in commercio est, requiritur.

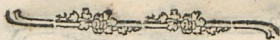
Ex his vero patet, unquam differentiam, quae inter has species obuenit, ac in facto bene merito consistit antecedente, quo obligatio tantum naturalis ad animum gratum oritur, nullos effectus civiles producere, ac utramque donationem iisdem principiis diiudicandam esse. Redeamus, ut rem ipsam illustremus, ad exemplum §. tertio iam pro parte expositum. Titius Caio pro indicio, quod illi adtulit eique graue fuit, 1000 solidos dedit, mox Titius donationem, quia insinuatio non accesserat, reuocat; heic profecto quilibet dimidiam donationis quamuis remuneratoriae partem inualide datam, restituendamque esse contendit, ac ratio est, quia obligatio antecedens non remunerationem sed animum tantum gratum postulabat.

Transeo ad alterum distinctionis membrum, si scilicet alter ex facto alterius antecedente ad remunerationem naturaliter obligatus est. Differentia horum membrorum ergo in eo consistit, ut obligatio naturalis ad animum gratum ibi, hic vero ad remunerationem adfit. Hoc discrimen, licet, ut mox elucebit, omnino effectus iuris habeat, non tamen me impedit, quo minus hanc donationem adhuc ut propriam ob rationes §pho tertio adductas agnoscam. Quare etiam omnia, quae de huius conspectu et de donatione simplici iam dixi, mea opinione hic quoque *in regula* applicanda sunt. Sed *in regula* dico, nam sine dubio ex differentia inter illas, quae in obligatione naturali ad reddendum consistit, oriuntur aliquot discrimina, quae prorsus negari nequeunt. Quaelibet nimirum obligatio moralis, ut inter omnes constat, est vel naturalis, vel civilis vel mixta, quarum prima effectu quidem actionis desituta est, attamen varios alios, nisi plane inefficax et reprobata sit 7), effectus iuris habet 8). Nunc vero

subsumo

7) Vt e. g. intercessio feminarum SCro, Velleiano non renunciat, et facta pupilli sine tutoris auctoritate.

8) ВЪМЕРІ introductio in ius Digestorum Lib. 44. Tit. 7. §. 4.

subsumo, hanc donationem remuneratoriam et donationem simplicem non differre, nisi in obligatione donantis antecedente naturali ad remunerandum: hinc concludo, illam secundum eadem principia, quae in hac locum inueniunt, tam diu tractandam esse, quamdiu ex singulari differentia nulla diuersitas oriatur. Quum itaque sine dubio obligatio naturalis in regula certis quibusdam iuris effectibus per indirectum gaudet, fitto regulam: haec donatio remuneratoria aequae ac simplex aestimanda est, nisi ex obligatione donantis antecedente naturali ad remunerandum exceptio deduci queat. Exemplum et rem et regulam illustrabit. Titius diues 800 solidos Cajo pauperi dat, ac, ut haec donatio insinuatur curat, quo alleuamento hic diuitias parat, quum e contrario Titius plurima amittit bona. Aperte Caius rebus sic stantibus ad 800 solidos Titio restituendos naturaliter obligatus est, quos tamen deficiente obligatione ciuili Titius iure perfecto exigere nequit. Ponamus autem: Caius hac obligatione imperfecta permotus sine insinuatione promittit Titio, se ei datos 800 solidos redditurum, cuius tamen promissionis mox Caium poenitet, et eos soluere recuset, quo facto Titius eum conuenit. Hic sine dubio adest donatio remuneratoria, nihilominus Titius, mea opinione, non plus quam 500 solidos iure postulare potest perfecto, nam quum naturalis tantum obligatio hic aderat, ex eaque nullum ius agendi oritur perfectum, in actione haec donatio remuneratoria eandem naturam retinet, quam habet donatio simplex. Sed assumamus, Caium Titio illos 800 solidos redditurum non solum promississe, sed etiam confessum dedisse, ac nunc Caium factae donationis poenitere, hinc inde ad restituendos, quum donatio sine insinuatione facta sit, 300 solidos agere; omnino defendo, Titium exceptione donationis remuneratoriae tuendum esse, nec ad restitutionem 300 solidorum condemnari posse, quum obligatio naturalis non quidem actionem bene vero exceptionem producat 9). Eiusdem etiam sententiae PAPINIANVS in L. 27. ff. donat. est. Ibi enim quidam NICOSTRATVS officio magistris apud *Regulum* functus erat, cuius intuitu per litteras hic illi dedit et permisit in aliquo coenaculo habitare, eoque uti. Ast defuncto *Regulo* NICOSTRATVS controuersiam de habitatione patitur, ac PAPINIANVS, quicum NICOSTRATVS contulerat, respon-

9) L. §. 4. ff. de pact. L. 6. ff. de compens.

spondet: *defendi potest, non meram esse donationem, verum officium magistri quodam mercede remuneratum Regulam.* Hic aperte sermo est, 1) de donatione remuneratoria, 2) de donatione remuneratoria propria, non enim aderat perfecta obligatio, cuius solvenda gratia donans ad donationem erat permotus 10) et quidem 3) de vltima donationis remuneratoriae propriae specie. Quum vero heredes donantis donationem reuocarent, ex ipsa lege quidem fundamentum reuocationis non apparet; sine dubio autem in eo positum erat, vt donans non solemniter 11), vt tunc temporis requirebatur, sed per epistolam tantum ergo inualido 12) modo dedisset. Hoc fundamentum etiam iis temporibus suffecisset, si donatio fuisset simplex, aut donatione remuneratoria propria donatarius agere voluisset, ast nunc, quum contra eum haeredibus agendum esset, PAPI-
 NIANVS dicit: *defendi posse non meram esse donationem.* Quis vero heic sensus est Papiniano? Respectu iuris ciuilibus omnino donatio est mera, nam nulla praeciverat obligatio donantis perfecta. Sed ratio in aprico est, dicere vult PAPI-
 NIANVS: obligatio (vt et ex circumstantiis apparet) naturalis in eo latitat, atque quum ex ea exceptio donatario competit, haec efficit, vt haec donatio, quum res sua se habeat, a natura merae donationis recedat nec irrita fiat. Atqui quum in priori donationis remuneratoriae specie, nulla adest obligatio vt heic, ad remunerandum, quippe quae sola exceptionem producit, sequitur, vt haec lex ad illam extendi nequeat, sicuti etiam quum ratio huius decisionis PAPI-
 NIANI in exceptione ex obligatione
 natura-

10) Defendit quidem STRYCK in C. C. sect. 3. c. 9. §. 3 contrarium, sed species facti ipsius legis est pro me militat.

11.) Schilteri exercit. ad ff. exerc. 43. §. 3.

12) Glossa quidem l. 27. cit. Regulo, inquit, defuncto mora fuit quaestio illi magistro de illo coenaculo, quasi haec donatio non valuerit, quae facta erat praecceptoris, vel quia ultra legitimum erat modum. Sed quidquid est auctoritatis Glossae; me tamen vt hanc rationem agnoscerem iustam non mouet. Nullam enim nosco legem, quae praecceptoris dare prohibeat, nec hanc donationem ultra legitimum modum esse ipsa res facti docet. Dictam vero sententiam iustissimam esse probat lex 32. eod. in qua nullius sit Praecceptoris mentio, sed ratio reuocationis in eo ponenda est, vt donatio per epistolam sine stipulatione aut traditione et sine vlla solemnitate facta sit.

naturali competente sita est, haec tunc non applicari potest, quando donatarius in alia ratione ex obligatione naturali, non fluente, se fundat. Ex his igitur quilibet perspiciet, ipsas has donationis remuneratoriae propriae species distinguendas esse (13): quare quoque (vt reliquas differentias ex regulis datis sponte promanentes silentio transeam) omnino ob ingratitudinem donatarii illa, minime autem haec reuocari potest.

Quamquam autem principia donationis remuneratoriae propriae hoc modo, ni fallor, recte ac in theoria rite exposita sunt; confitendum mihi tamen est, in eorum applicatione multas adhuc obuenire difficultates. Difficile enim est, fines terminosque obligationis naturalis ad animum gratum et ad remunerationem constituere, nec minus determinare, quanta fuerit ipsa obligatio ad remunerandum. Nam si plus datum est, quam quod donans iure naturali dare obligatus fuit, tota quidem donatio manet remuneratoria, sed eatenus tantum in iure civili qua talis haberi potest, quatenus obligatio ad remunerandum aderat, reliquum sine dubio donationis natura fruitur simplicis. Attamen haec difficultates eiusmodi sunt, vt nullo modo e medio tolli queant, quare mihi eo magis opus esse videtur, vt in theoria norma aliqua certa iusto modo figatur, ne cessantibus principis omnibus omnia in praxi misceantur turbenturque.

§. 6.

Qualitas donationis remuneratoriae impropriae in specie.

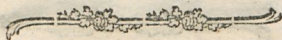
In donatione remuneratoria impropria in genere e contrario requiritur, vt dans ad aliquam delendam obligationem antecedentem perfectam aliquid det. Atqui quum nullo modo hic defendi

(13) Ad neutram harum specierum l. 34. §. I. ff. de donat. referri potest. In hac enim sermo est de munere antecedente, quod obligationem produxerat perfectam. Nam vero nemo cogi potest, vt suas vires fortasse periculo vitae in vtilitatem alterius impendat. Qui igitur alterum a latrone vel hostibus eripuit, certe etiam iure perfecto aliquid exigere potest, quare haec lex in has non quadrat species, quamquam de hac suo adhuc commemoraturi sumus loco.

possit, hanc collationem rei alicuius gratis in alterum fieri; per facile quilibet perspiciet, hanc donationem optimo, nisi omnino eam donationis nomine priuare praestat, cognomen *impropriat*, mereri iure, simulque inueniet, principia donationis simplicis in huius donationis remuneratoriae impropriae speciebus respectiue vel minime vel sub certis tantum saltem limitibus applicari posse.

Prima huius species est donatio remuneratoria impropria in specie seu stricte sic dicta, in qua obligationi perfectae antecedenti donans satisfacit donatione rei eiusdem pretii quanti fuerat obligatio. Inde haec vt quaeuis alia species donationis remuneratoriae impropriae essentialibus requisitis donationis caret, ad quae in primis refero, quod res non titulo gratuito sed in compensationem et ad extinguendum debitum datur. Errant ergo qui principia donationis simplicis hic adhibenda esse defendunt. Nam quum rem exactius inspicimus per facile persuasum nobis est, hic non nisi veram solutionem agi, adest enim re ipsa ius perfectum ab vna parte, quod praestatione alicuius rei ab altera parte eliditur, qua itaque ratione, nisi omnia me fallunt, nullo modo donationis sed vnicè solutionis in hoc negotio statuenda sunt principia. Quum enim haec donatio a solutione non differat, nisi vt in illa necessario creditoris 14) accedere debeat consensus, quo aliud pro alio acceptat, quum contra ea in hac eadem res in regula danda sit, quae debetur; iisdem etiam, quibus solutio, nititur principiis: quare ex his sequitur,

- I.) vt qui donationem remuneratoriam impropriae stricte sic dictam exercere velit, facultate soluendi gaudere debeat, quam ob rem tutor hoc modo, aliis cessantibus impedimentis, omnino valide donare potest.
- II.) vt ei tantum in remunerationem impropriae in specie sic dictam aliquid dari queat, cui solui potest. Hinc inde in pupillum nihil hoc modo valide et in hunc finem conferri potest, vt obligatio cuius intuitu detur extinguatur.
- III.)
- 14) Quod nullam fere differentiam inter hanc donationem et solutionem inuenio; nullus dubito, quin donatarium appellem creditorem, Reuera enim donatarius est creditor et pro donatione remittit ius suum perfectum.

III.) vt res, quae in remuneracionem impropria in specie datur, tanti sit valoris quanti fuerit obligatio. Nam perinde ac in solutione nec plus nec minus solui potest, quam quod debitor praestare obligatus est, nisi donatio vel ab vna vel ab altera parte accedat, ita etiam hic, nisi vere aliquid donetur, et res quae datur, et obligatio antecedens eiusdem pretii esse debent 15).

IV.) vt vterque, tam donans quam donatarius, seu potius debitor et creditor in hanc rem respectiue dandam et acceptandam conueniant 16).

Si haec omnia in donatione remuneratoria in specie sic dicta adfunt, sicuti necessario ad eam requiruntur; eosdem, quos ipsa solutio, habet effectus. Cessat scilicet tali praestatione siue donatione obligatio antecedens perfecta, nec vllum ius intuitu eius manet donatario. Simili etiam modo in quaestionibus: an talis donatio valere possit et quid de ea statuendum sit, non vt donatio sed vt solutio semper considerari debet.

§. 7.

Qualitas donationis remuneratoriae impropriae ordinariae.

Secunda donationis remuneratoriae impropriae subspecies est ea, quam vocamus ordinariam, in qua alter ad elidendam obligationem antecedentem perfectam alteri rem maioris pretii dat, quam quanti illa fuerit obligatio. Haec saepissime obuenit et omnium in praxi est frequentissima, ex qua ratione etiam ordinariam appellamus. Tota haecce donatio in communi vita quidem semper remuneratoria vocatur, etsi re ipsa pro parte sit simplex. Si enim subtiliter rem persequi volumus; eam eatenus tantum remuneratoriam appellare licet, quate-

- 15) Quam tam ad donationem quam ad solutionem vt res in commercio sit requiritur; huius qualitatis necessariae nullam facio mentionem.
- 16) Hoc vnicum est requisitum, quod non ex similitudine huius donationis cum solutione sed ex peculiari huius donationis qualitate descendit.

quatenus per eam praestatio remunerata est. Atqui quum remuneratio ipso munere non maior esse potest; sequitur ut haec donatio eatenus tantum nomen remuneratoriae mereatur, quatenus obligationem ex praestito munere ortam non excedit. Sane enim quod dans ad extinguendam ex praecedente praestatione descendente obligationem in alterum confert est remuneratio, quod vero amplius largitur non ut remuneratoria sed ut simplex tantum haberi potest donatio. Quum vero tota donatio nomen remuneratoriae sibi usu loquendi adfuerit; nec nos ei honorem huius denominationis quidem inuideamus, sed caueamus, ne cum hoc adulterino nomine simul ei naturam attribuamus spuriam. Nam ex iniusta denominatione Doctorum ortus est dissensus, nataeque inde sunt difficultates illae graues, quibus hucusque donatio remuneratoria premitur. Ut vero quodcumque est dubium plane funditusque e medio tollamus, rem ipsam inquiramus, eamque consideremus intuitu

I.) fundamenti: hoc consistit, sicuti iam iam dictum, in praestatione antecedente, qua obligatio orta est perfecta.

II.) obiecti: respectu huius requiritur ut res sit ea,

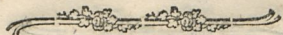
- 1) quae in alterius dominium transferri possit et quidem tam titulo
 - a) oneroso quam
 - b) gratuito.
- 2) quae maioris sit aestimationis, quam ipsa est obligatio.

III.) subiectorum seu personarum et quidem

- 1) ambarum quarum intuitu iterum requiritur, utriusque consensus adsit. Nam neuter cogi potest neque ad donandum neque ad recipiendam aliquam rem pro obligatione alio modo praestanda.
- 2) utriusque ac iterum
 - a) donantis. Hic suscipit duo negotia,
 - α) soluit, dum quod debet praestat, ergo requiritur, ut, qui hoc modo donare vult, saltim facultate soluendi gaudeat.

C 2

β) do-

- β) donat, ergo non sufficit facultas soluendi, quae alias competit tutori, sed tam libera dispositio de rebus suis necessaria est, qua etiam titulo gratuito aliquid in alterum transferri potest.
- b) donatarii, et respectu huius negotium diversae est naturae, nam
- a) ei soluitur, ergo talis esse debet, cui valide solui potest, hinc non semper haec donatio liberat donantem si collata est in minorem.
 - β) gratis acquirit, ergo facultate, titulo gratuito aliquid acquirendi, gaudere debet. Si itaque alter coniugum hoc modo alteri aliquid dat, procul dubio eatenus tantum valet, quatenus valorem obligationis antecedentis non excedit, de quo tamen in parte speciali §. 12 pluribus.
- IV.) principiorum, secundum quae haec donatio diiudicanda est. Duo negotia valde inter se discrepantia hic obveniunt, ergo horum utriusque principia hic adhibenda sunt. Negotiorum vero
- 1) primum est solutio debiti, quod ut deleatur sane donantis primum est finis. Ergo quatenus est solutio eatenus eius principia hic applicanda sunt. Locum itaque respectu eius quae §pho antecedente dicta sunt, inveniunt.
 - 2) secundum est donatio eaque reuera simplex, ergo intuitu eius ad donationis simplicis requisita respiciendum est, et hic quoque, quae §phus V exhibet, in usum reuocanda sunt.

Tali modo mea opinione regulae in thesi recte determinantur, secundum quas haec species diiudicanda est. Nihilominus tamen lubens confiteor, eas nonnunquam in concreto et casu speciali difficultis esse applicationis. Determinandum scilicet est quanti aestimanda sit praestatio antecedens, quanti subsequens res donata. Prior autem tantum habenda est, quantum iure perfecto, qui munus praestiterat, postulare potest, cuius vero aestimatio ab arbitrio iudicis magis in fauorem donatarii quam donantis dirigendum est. Hic enim sane sensus est *l. 34. §. 1. ff. de donat.* Nam quum Paulus ibi dicit: *si quis aliquem a latrunculis vel hostibus eripuit, et aliquid pro eo*

ab

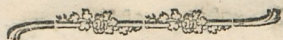
ab ipso accipiat: haec donatio irrevocabilis est, sine dubio non huic fauet sententiae, ut alter alteri, cui perfecte ex benemerito antecedente obligatus est summam immensam et in infinitum dare possit. Sed certe voluit, ut aequam facti tam grauis et difficilis taxationis iudex ferat aestimationem, quare etiam verba: „non merces eximii laboris, addit 17). Sed respectu rei donatae subsequentis distinguendum est, vtrum huic certum aliquod singulare sit pretium intuitu donantis et donatarii nec ne. Si prius, hoc valore aestimanda est, e. g. fratres Caius et Titius ambo ex paterna hereditate Patris anulum valore communi decem aureorum cupiunt, quia vterque, vt aiunt, pretium affectionis in eo ponit, hinc viginti solidis aestimant et sortiuntur. Sed Caius, qui anulum forte accipit, Titio eum in remunerationem dat, quo se obligatione duodecim solidorum aestimationis liberat, qua occasione hic iterum affirmat, se libenter Caio adhuc viginti solidos pro annulo soluisse, nisi ipsi in remunerationem dedisset. Sed post aliquot annos de pretio annuli quaeritur, et respondendum erit, anulum sub his circumstantiis non secundum valorem communem sed tanti aestimandum esse, quanti tunc temporis inter fratres habebatur. Sin vero posterius, scilicet tale pretium speciale inter donatarium et donantem probari nequit, eius valor a iudice determinari debet, id quod saepe plures adfert difficultates.

§. 8.

Qualitas donationis remuneratoriae impropriae extraordinariae.

Progredimur ad vltimam donationis remuneratoriae impropriae speciem scilicet extraordinariam, quae in eo consistit vt quis obli-

17) Etiam si vero concederem, dictam legem ita non interpretari posse; nunquam tamen ex ea satis probatur, quamlibet donationem remuneratoriam in infinitum valere. Nam 1) sane haec lex corrupta est, vid. WUNDERLICH in diss. *evictione in donatione remuneratoria non praestanda §. 12.* 2) Loquitur tantum de remuneratione, cui sine dubio obligatio antecessit perfecta. 3) Si dicitur „donatio irrevocabilis est, his verbis sensus est, vt inmodice seu contra modum legibus concessum donari queat, quod etiam in qualibet donatione remuneratoria impropria verum est, quippe in qua obligatio antecedens in computationem trahi debet, et hac de re quilibet summam in lege praescriptam eatenus in ea excedere potest, quatenus iam antea perfecte obligatus erat.

obligatione perfecta antecedente se donatione minoris valoris consensu donatarii liberet, quanti fuerat ipsa illa obligatio. Haec non solum rarissime obuenit, sed etiam a reliquis donationibus maxime discrepat, hinc eam vocamus extraordinariam. Primus enim intuitus docet, hanc donationem tam longe ut nihil supra et a propria donatione et a reliquis impropriae speciebus distare. Nam re exactius perspecta liquet, donatarium in hoc negotio aliquid reuera donare, ac contra ea donantem aliquid dono accipere. Quam ob causam has denominationes permutare et donatarium donantem, hunc vero donatarium appellare auerem, nisi vererem ne hac in se quidem iusta attamen inusitata nominum transmutatione oriretur confusio. Maneant itaque verba, maneat eorum sonus ubique iamiam receptus, quinimo iisdem utamur, sed rerum ipsarum significatus determinemus qualitates ac naturam, ne in periculis earum essentialibus confectariisque erroribus ducti fallamur. Quum igitur quilibet persuasum habeat, eum, qui in hac donatione aliquid in alteram transfert, re ipsa non donare, sed consensu donatarii sic dicti alteram obligationis partem delere, alteram vero gratis remissam acceptare, atque hinc, quamquam donans nominetur, nullo tamen modo talem haberi posse; lubens etiam concedet, totum negotium a parte donantis sic dicti non esse veram donationem, et principia donationis aequae minus in eum qua donantem quam in alterum qua donatarium applicari posse. Disquirendum itaque est, quid respectu tam vnius quam alterius statuendum sit. Ille sic dictus donans autem duplex peragit negotium. Primo obligationis parte donatione alterius rei se liberat, ac tali modo soluit. Qua ex causa hic et id quod circa solutionem iustum est locum inuenit, et principia Spho VI. respectu donantis adducta applicanda sunt. Quodsi igitur quaereretur, num tutor hoc modo donare possit; nullus quin hanc quaestionem affirmarem dubitaturus essem. Etsi enim tutor in regula non donare potest, hanc tamen donationis speciem valide subit, propterea quod ea donatio verbotenus tantum talis re ipsa vero est solutio. Sed quum procul dubio tutor facultate soluendi gaudet et ad recipienda dona pro pupillo obligatus est, omnino etiam, nisi alia obstant impedimenta, hoc modo valide et soluit et simul pro pupillo quod remissum est acceptat.

Deinde

Deinde autem eiusmodi donans partem obligationis gratis re, missam acceptat. Ergo respectu eius adhuc necessario requiritur, vt ei aliquid valide donari possit. Paradoxon quidem esse videtur: eam tantum valide donare posse, cui valide aliquid donatur. Sed res falsa est. In hac enim donationis specie donans est donatarius et vice versa, ac quum donanti remittitur obligatio pro minori praestatione, aperte quaestum facit, et gratis acquirit. Ponamus itaque: ecclesiae vel monasterio diuiti gratis aliquid acquirere prohibitum esse, ne diuitiis incrementum adferat; procul dubio nec hoc modo donare ei licitum erit, quum alias tantum in fraudem legis donaret, et donationibus gratis acquireret.

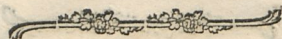
Respectu alterius partis scilicet donatarii sic dicti mutatis mutandis eadem statuenda sunt, quae iamiam de donante diximus. Nam si quod facit examinamus, e re ipsa apparet, in hunc nihil gratis conferri, ipsum potius donanti aliquid dare, quippe qui obligationem remittit, quae quam ipsa res data maioris est aestimationis. Hinc pariter hiece donatarius in iure qua talis haberi nequit, ac si quaeritur, vtrum valeat haec donatio? intuitu huius iterum necesse est tam vt ei valide solui quam vt ipse valide donare queat. Quare, quamuis tutor ac ipse pupillus, si quid huic detur, acceptare possint, tamen in hac donatione eorum acceptatio non ita valet, vt ea obligatio donantis dissoluatur.

§. 9.

Qualitas donationis remuneratoriae secundum quid propriae.

Supereff adhuc vltima donationis remuneratoriae species, quae est donatio remuneratoria secundum quid propria, ac tunc locum inuenit, quando alter alteri eum in finem dat, vt plures obligationes antecedentes tam imperfectam quam perfectam extinguat, quare etiam certo respectu propria, certo vero impropria ergo secundum quid propria aut si maus secundum quid impropria est. Diuersis itaque haec donatio naturis praedita est, atque ex his sequentia fluunt corollaria.

I, in

- I. In hac donationis specie saltim duae diuersi generis obligationes requiruntur antecedentes.
- II. Quod datur maioris esse debet valoris, quam quanti sola obligatio fuit perfecta. Alias enim vel huic tantum vel ne huic quidem satisfaceret, minime vero vtrique, atque tunc non haec foret species sed in aliam degeneraret.
- III. Quatenus donatio remuneratoria est impropria eatenus quoque principia solutionis §pho VI exhibita et hic locum inveniunt.
- IV. Quatenus vero est propria eatenus id quod §pho V dictum est vsum habet, ac normam decidendi praescribit.

§. IO.

Obseruatio generalis.

Iam supra dictum est, in donationē vtriusque partis conferentem seu potius oblationem ab vna parte et acceptationem ab altera necessario requiri. Disquirendum igitur est, quid statuendum sit, si eandem donationem alter credidit remuneratoriam 18) alter simplicem, num valeat nec ne? Hic distinguo, vtrum donans simpliciter donauerit et donatarius in remunerationem acceptauerit, an donans in remunerationem dederit et donatarius hanc donationem esse simplicem arbitratus sit. Priori casu, qui horum est rarissimus, iterum respiciendum est, num lis hac de re mota nitatur in vanitate quadam, ita vt alter iactetur se alteri aliquid dono dedisse, id quod hic in malam partem accipit, et defendit, se illud donum in remunerationem acceptasse, et eius intuitu obligationem maiorem alteri remisisse, quibus permotus donans se ad illius obligationis praestationem offert, quam tamen acceptare donatarius recusat, nisi prius ille donum recipiat, quod spernit. Quo in casu quoniam

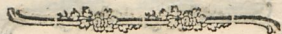
18) Sub voce donationis remuneratoriae hic cas eius intelligo species, quae non eandem cum donatione simplici habent naturam.

quoniam latet cavillatio et litigantium neuter sane ducitur ratione, omnino auctoritatem iudicis locum inuenire credo, qua totum negotium mea sententia non male finitur, si sancitur, vt donatarius reddat 19) donum ac donans soluat obligationem antecedentem: si autem ille obligationem sibi praestari vel hic donum recipere nolit; vt tunc vel hoc vel illud vel vtrumque in vtilitatem pii alicuius corporis verti, et respectiue donum vt redditum seu obligatio vt praestita haberi debeat. Sed haec sane rara est auis hisce temporibus. Sin vero, id quod saepius accidit, alter simpliciter donat, alter in remunerationem acceptat, hinc animo obligationem remittit, vterque remunerationem intellecto, ille se in remunerationem donasse, hic vero se simpliciter acceptasse cupit; causa difficilior est ad iudicandum. In terminis casus foret hic: Caius dat Titio in miserie versanti centum solidos ea tamen lege, vt sibi illos restituat si ad fortunam perueniat aliquando pinguiorem, alias autem eos retineat. Titius acquirit diuitias, et Caio anulum 200 solidorum dat, ea tamen intentione vt ei praeterea illos adhuc 100 solidos restituere velit, Caius vero in remunerationem illius debiti huncce anulum datum arbitratur, eumque in finem accipit. Post aliquot menses dissensus inter eos emergit, et quum Titium donationis poeniteat, ac Caio denegat illos centum solidos restituendos, quaeritur vtrum donatio valeat nec ne? et si prius, vtrum fuerit simplex an remuneratoria et hoc casu ita vt solutio facta sit? sed ni fallor omnino valet et quidem vt donatio simplex, ita vt adhuc debitum restitui debeat. Nam sine dubio is qui in maius consentit simul etiam in minus consentire videtur. Si ergo donatarius in remuneratorem donationem sibi maius vtilem consensit; multo magis etiam consensit in simplicem sibi vtiliorem, hinc reuera consensus adfuit. Sed ita res sese in donante non habet, quippe qui per hypothesein in remunerationem donare consulto nolebat, quamquam intentionem non vt sufficit expresserat.

Venio

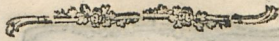
19) Si res ipsa restitui nequit, pretium eius praestandum erit.

D

Venio ad vltimum distinctionis membrum, quod saepissime
 in praxi obuenit, et in eo consistit vt donanti in remunerationem
 donandi donatario vero simpliciter accipiendi adfuerit animus.
 Quodsi hic diuersus partium animus ac dissensus extra dubitationis
 aleam positus est; sane donatio tanquam simplex non valet, nam
 in eam donans aperte non consensit. Restat ergo num vt remu-
 neratoria defendi possit, id quod contradicente donatario plane ne-
 gandum mihi esse videtur. Nam donatio remuneratoria improp-
 ria solutionem in se continet et quidem talem, qua alia res pro
 alia substituitur, ad quam substitutionem vero acceptandam dona-
 tarius inuitus cogi nequit. Totum ergo negotium aperte est, con-
 sensu deficiente, nullum. Etsi enim vterque in donationem in ge-
 nere consenserit, nihilominus tamen dissensus respectu specierum
 adfuit. Atqui quum donatio simplex et donatio remuneratoria im-
 propria in ipsis essentialibus toto coelo dissent; necesse est vt vter-
 que in eandem donationis species consentiat, si scilicet vt donatio
 sit alicuius momenti volumus.

P A R S S P E C I A L I S

exhibens singulares aliquot controuersias hanc materiam spectantes.

§. II.

*De insinuatione in donatione remuneratoria ultra
quingentos solidos.*

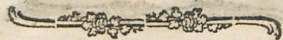
In parte generali omnes regulas ita quidem expositas esse credo, vt ad casus obuientes speciales, ni fallor, commode applicari possint, nec horum quisquam inueniatur, qui his ducibus decisione careat; nihilominus tamen liceat in hac parte speciali controuersias aliquot adhuc singulares de hac materia proferre, tam vt iis datae regulae illustrentur, quam vt hac occasione, quid in iis sit dubium, disquiratur et pro facultate ingenii e medio tollatur.

De pluribus quaestionibus quorum intuitu inter ICtos valde certatur hanc primam eligamus: num scilicet donatio remuneratoria quingentos solidos excedens insinuatione egeat?

Quod ad ipsam constitutionem attinet, qua donationem 500 solidis maiorem insinuandam esse iubetur, probe notandum est, eam ab initio non ita vt nunc iacet, comparatam fuisse. Iam diu enim leges praecesserant, quibus donatio exiguis circumscripta erat limitibus, cuius ratio sine dubio ex nimia in donationibus Romanorum intemperantia illorum temporum petenda est. Harum legum prima fuit lex Cincia 20), quam sequuta est Constantii Chlorigo constitutio 21) ab

20) Haec lex, a. u. c. DL. lata, tria in se continet capita, quorum primum fuit, ne quis munus vel donum ob causam orandam accipiat: secundum ut traditio in donationibus accedat: tertium ne quis ultra certam donet summam, quam centos aureos fuisse arbitratur CUIACIUS in *Observ. Lib. 4. c. 18.* et SCHULTING in iurisprud. veter. anteuistin. pag. 561.

21) Hic iussit, vt donatio non nisi in scripturam redacta atque insinuata valeret.

ab eius filio Constantino Magno confirmata atque exasperata 22). His vero constitutionibus non solum THEODOSIVS secundus, VALENTINIANVS et Honorius 23) aliquid vigoris detraxerunt, sed ipsa quoque l. 34, C. de donat, 24): dum tandem §. 2, I. donat. et l. 36.

22) L. I. C. Theodos. de sponsal. „Pater noster nullam voluit liberalitatem valere, si actis inserta non esset.“ Sed haec paternae constitutionis confirmatione non contentus fuit Constantinus Magnus ferens praeterea l., C. Th. de donat, in qua adhuc corporalem traditionem requirit. Ex hac dicta l. I. desumpta est l. 25. C. Iust, in qua tamen fere in fine omissa sunt verba „et corporalis traditio subsequatur ad excludendam vim atque inurptionem advocata vicinitate, omnibusque arbitris adhibitis, quorum postea fide probabitur donatam rem, si est mobilis, ex voluntate traditam donatoris; vel si immobilis abscessu donantis novo domino patefactam.“ Respectu harum legum itaque idem Constantinus dicit l. 27. C. Iust, eod. quae in l. 5. C. Th. eod. invenitur „DATA IAM PRIDEM LEGE statuitur, ut donationes interveniente actorum restitutione conficiantur.“ Etenim l. 1. C. Th. de sponsal. et l. 1. C. Th. de donat. ante l. 27. cit. latae esse ex consulibus apparet. Prior enim CONSTANTINO et LICINIO consulibus ergo anno Christi 312. data est. Respectu legis cit. l. C. Th. de donat. quidem Codex Theodosianus et Iustinianus inter se discrepant, in illo enim SABINO et RYFFINO ergo anno 316. in hoc autem SEVERO et RYFFINO Consulibus ergo 323. haec lex lata fuisse dicitur. Sed, quidquid est, utroque casu tamen prior lege citata 27 fuit, quum haec DALMATIO et ZENOPHILO Consulibus ergo anno 333 et iam Constantinopoli data sit.

23) SCHILTER exerc. 43. §. 7. — Inter has mitigationes notatu mihi dignissima est, quae continetur in l. ult. C. Th. de spons. quae ita sonat, „in illa donatione, quae in omnibus intra ducentorum solidorum quantitatem est, nec actorum confessione quaerenda.“ Haec enim prima est Imperatorum lex, qua, omnibus postpositis solemnitatibus ac scripturis ad certam summam restringitur donatio; licet errare mihi videntur, qui haec legis verba ad quamlibet donationem extendunt. Aperte enim tam in toto hocce titulo quam in hac lege de donationibus ante nuptias sermo est, id quod etiam ratio, quae his verbis in l. cit. immediate adiuncta est, quam latissime probat. Hinc excepta unica haec donatione ante nuptias iis temporibus adhuc et scriptura et corporali traditione opus erat.

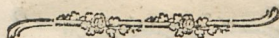
24) Lege ult. C. Th. de spons. sane Iustiniano inciderat in mentem, omnes donationes minoris momenti solemnitatibus solvere ac summam

l. 36. §. ult. C. eod. sancitum est, vt donatio vsque ad 500 solidos valere debeat.

Iam si quaeritur, num donatio remuneratoria 500 solidis maior insinuanda sit? in primis caute distinguatur, num donatio remuneratoria sit propria vel non? Si prius, in puncto iuris ciuiliis eiusdem est naturae ac indolis, quam ipsa donatio simplex (§. 5.), si scilicet orta est ex obligatione donantis naturali ad animum tantum gratum. Atqui quum donatio simplex omnino insinuatione indiget; proculdubio ea etiam ad hanc donationem remuneratoriam propriam validam requiritur. Sin vero ex obligatione naturali ad remunerandum donans ad eum commotus est, in regula quidem adhuc insinuatione opus est, attamen per hypothesein non nunquam sine insinuatione valet, id quod tunc accidit, quando donatarius iustam exceptionem ex obligatione naturali desumit, cuius exemplum tam in paragrapho V quam in *l. 27. de donat. inuenis 25*). Si vero posterius, nimirum si donatio remuneratoria non est propria, tunc vel impropria vel secundum quid propria esse potest. Decisionem huius membri in finem huius §phi differamus, in illo autem iterum ad species illius donationis respiciendum est. Nam si est donatio remuneratoria strictè sic dicta sane nulla indiget insinuatione, quippe quod in ea tanta datur remuneratio quanta fuerat illa obligatio perfecte praestanda. Ergo re ipsa hic nihil ab vno in alterum gratis transfertur, quare etiam

mam aliquam determinare fixam, quam nulla excedere deberet. Haec vero quantitatem in *l. 34 pr. cit.* ad trecentos extendit solidos, exceptis donationibus imperialibus et ad pietatem respicientibus, quippe quae usque ad quingentos solidos permittebantur.

- 25) Iam GARMON in *Diff. de remunerationibus Principum erga Ministros praesertim ob benemerita C. I. §. 10. II.* opinionis fere eiusdem est, dum, „requiruntur“, ait, „ad donationem remuneratoriam bene merita specialia, ob quae vel actio datur vel valde sint singularia. Exempla vide in *l. 34. §. I. l. 27. de donat. l. I. ff. de extraord. cognit.* Alias si nulla vel modica praecesserunt benemerita remuneratio referenda ad donationem propriam.“ Eo tantum lapsus est, vt definitiones non accurate determinaverit, nec iusto modo species exposuerit, nec membra contradictorie opposita exhiberit, quam alias eandem sententiam fovisse mihi videtur.

etiam nulla insinuationis adest ratio. At si donatio remuneratoria impropria est ordinaria tunc ratio superflui habenda est, ac si donans plus dat, quam quod dare iure perfecto obligatus erat, inspiciendum est, utrum adhuc haec quantitas 500 solidis maior sit nec ne? Illo casu insinuatio non negligenda, hoc vero non necessaria est. e. g. Caius Titio munus praeslitit, ex quo hic illi ad centum solidos solvendum perfecte obligatus erat. Sed Titius Caio in remuneracionem domum valore 800 solidorum dat, et quaeritur, num insinuatione opus sit? certe haec quaestio affirmanda est, et si omittitur insinuatio sine dubio Titius 200 solidos repetere potest. Quamquam enim Caius primo centum solidos, quos Titius ei debeat, in computationem fert, et deinde adhuc donatio quoad 500 solidos valet; supersunt tamen 200 solidi, qui, si donantem donationis poenitet, restitui debent, quum e contrario, si Titius Caio 300 solidos debuisset, tota summa intacta, mea opinione, mansisset. Si denique donatio remuneratoria impropria est extraordinaria, certe respectu dantis sine insinuatione valet, sed a donatario tunc reuocari potest, si eius remissio, deducta re data, 500 solidos superat. Nam remissio etiam est donatio 26). Si ergo 1200 solidi remittantur et 600 tantum dantur; omnino insinuatio requiritur, non quidem eum in finem, ne dans donationis partem repetat, sed ne donatarius remissionem saltem quoad centum solidos reuocet, quos ut restituat alias omnino ipse donator cogi potest.

Deficit adhuc decisio membri hucusque dilati, si scilicet donatio remuneratoria secundum quid est propria. Hoc casu donatione partim obligationi civili partim naturali donans satisfacit. Respectu prioris non nisi donatio remuneratoria impropria stricte sic dicta esse potest. Nam reliquum est ad delendam obligationem posteriolem nimirum naturalem referendum. Etiam si igitur donatio remuneratoria secundum quid propria 500 excedat solidos, eatenus sine insinuatione valet, quateenus est impropria. Si vero quod ad obligationem naturalem extinguendam abundantius datur adhuc 500 solidos superat, nec exceptione ex obligatione naturali ad remunerandum desunta defendi potest, omnino insinuatio requiritur.

§. 12.

26) BÖHMER Introd. in ius Digest. Lib. 39. Tit. 5. §. 12.

§. 12.

De donatione remuneratoria inter coniuges.

Secunda quaestio, quae paragrapho speciali digna mihi esse videtur, est: num donatio remuneratoria inter coniuges valeat?

Fons primus, ex quo prohibitio donationum inter coniuges fluxit, non est lex scripta sed potius mos maiorum 27), qui tamen ex aliis legibus sanam duxit rationem. Inter omnes enim constat, primis temporibus vxores in manum mariti per matrimonium venisse, ac hinc quasi filias familiae fuisse. Sicuti igitur donatio inter patrem et filium seu filiam familiae nullius erat momenti; sed pater potius sibi omnia bona filii vindicabat 28): ita quoque nec donationes inter coniuges valere poterant, propterea quod omnia vxoris bona mariti erant 29), et tali modo maritus sibi ipse donasset, quare nulla lege opus erat speciali. Quamquam vero ob mutatum matrimoniorum statum haec cessat ratio, nihilominus tamen non cessavit rationatum, e contrario aliae rationes, legibus nobis conseruatae 30), in locum eius successerunt, ita vt ille mos iure scripto probatus sit, et adhuc donationes inter coniuges in regula non valeant. Attamen hae donationes inualidae ita qualificatae esse debent, vt alter coniugum cum diminutione patrimonii alterius diuitior fiat 31). Nonnullae tamen huiusmodi naturae donationes

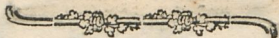
27) *L. 1. pr. ff. de donat. int. vir. et uxor.* „moribus apud nos receptum est, ne inter virum et uxorem donationes valerent.“

28) *L. 1. §. 1. ff. pro donat. l. 17. C. de donat.*

29) *CICERO in Topic. c. 4.* „quum mulier viro in manum conuenit, omnia, quae mulieris fuerant, viri fiunt dotis nomine, et *PLAUTVS Casina Act. 1. Scen. 3.* „hoc viri censeo omne quidquid tuum est.“

30) *L. 1. 2. 3. ff. de donat. int. vir. et uxor.*

31) *L. 5. §. 16. ff. donat. int. vir. et uxor.* ubicunque non diminuit de facultatibus suis, qui donauit, valet: uel etiamsi diminuat, locupletior tamen non fit, qui accepit, donatio valet.“

nationes a regula exceptae sunt 32), reliquae autem ab initio non valent, sed ex post facto quando donator, quem donationis non poenituit, ante donatarium decessit 33). Nunc igitur quaeritur, num donatio remuneratoria inter coniuges ad illas exceptas vel ad has referenda sit donationes?

Decisio huius quaestionis in genere non formanda est, sed ad distinctionem supra exhibitam ut recurramus oportet. Hinc inde si donatio remuneratoria propria et fundamentum desumptum est ex obligatione donantis naturali ad animum tantum gratum sine dubio ut donatio simplex considerari debet, quare non valet (§. 5.). Pari modo etiam in regula quidem nullius est momenti, si orta est ex obligatione imperfecta ad remunerandum, tamen hoc casu nunquam per indirectum valere potest, et quidem tunc quando donatarium iure ex hac obligatione nacto e. g. exceptione se tuetur (§. 5. cit.). Dubium quidem plerumque contra hoc assertum ex l. 7. §. 2. D. de donat. int. Vir. et Uxor. 34) movetur. Sed valde peruerse citata lex hic applicatur. Quum enim claris verbis dicit donationem ibi commemoratam fieri *in vicem*, sequitur, ut istuc nulla sit sermo de donatione remuneratoria, sed de reciproca, quae toto coelo distat (§. 2.), et licet concederem, eam etiam ad donationem remuneratoriam extendi posse, constaret tamen, illam in donationem remuneratoriam impropriam in specie sic dictam quadrare, ergo hic nequicquam opponi. Quod vero ad hanc adinet; extra dubium est, illam iure optimo valere, fere enim nihil commune cum simplici habet donatione, sed re ipsa solutio in ea latet (§. 6.). Quod autem donationem remuneratoriam tam ordinariam quam

32) E. g. l. 5. §. 12, 13, 14, 17. l. 7. §. 1, et ult. l. 9. §. 2. l. 10. l. 11. pr. et §. 1, l. 31. §. 7. ff. de donat. int. vir. et uxor.

33) L. 32. §. 2. ff. de donat. int. vir. et uxor. „Fas est eum quidem qui donavit poenitere, heredem vero eripere forsitan adversus voluntatem supremam eius qui donaverit durum et avarum est.“

34) Verba huius legis sunt. „Si vir et uxor quina invicem sibi donaverint et maritus servaverit, uxor consumserit; rite placuit compensationem fieri donationum.“

quam extraordinariam respicit, me iudice vtraque pro parte valida pro parte invalida est. Illa enim eatenus valet quatenus donans obligationi antecedenti satisfecit perfectae, quod vero plus dedit, quam quod praestare obligatus fuit, pariter ac donatio simplex habenda, hinc nullius momenti est (§. 7. 8.). Si igitur Caia marito Caio 500 solidos mutuos dat, quos ei paulo post cessione alius nominis 800 solidorum remunerat; valet sine dubio haec remuneratio quoad illos 500 solidos, non vero quoad reliquos 300, quos itaque sine dubio maritus revocare potest. Haec vero scilicet extraordinaria pro parte gratuitam remissionem in se continet, quam ob rem eodem modo quoad hanc remissionem defendi nequit. Donatio denique remuneratoria secundum quid propria etiam quatenus donans obligatione perfecta se liberat, inter coniuges valet, quatenus vero et imperfectae satisfacit idem statuendum est, quod paulo ante de donatione remuneratoria impropria dictum invenis.

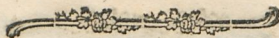
§. 13.

De evictione in Donatione remuneratoria.

Inter omnes constat, praestationem evictionis esse indemnificationem ad quam alter ob rem in alterum translata et per victoriam tertii in iudicio obtentam rursus huic oblata tenetur. Eodem modo quam quod notissimum est, fundamentum obligationis ad hanc evictionem praestandam vel in natura negotii vel in conventionem vel in dolo situm esse. Oritur itaque quaestio, num natura donationis remuneratoriae ita qualificata sit, ut ex ea obligatio ad illam evictionem praestandam deduci possit? Sicuti in tota hacce materia, legibus distincte non loquentibus, Doctores iique celeberrimi in diversas discedunt sententias, ita etiam in decidenda hacce quaestione valde inter se discrepant, Affirmant Stryck 35), Struv 36), Westen-

35) In usu moderno Tit. de donat. §. 5.

36) In evolutionibus iuris civilis exerc. 27. thf. 2. quaest. 2.

Wesenberg 37): contra ea negant eam Coccejus 38), Maier 39), Rhodowe 40), Wunderlich 41). Sed quum, quod pace tot tantorumque virorum dictum sit, ab iis non accurate species distinctae ac determinatae sunt; spero fore ut eos nostra distinctione conciliari simus. Quum enim pro indubitato sumo, ex donatione simplici nullam evictionis praestandae oriri obligationem; nullus quoque dubito, quin idem de donatione remuneratoria propria defendam: et quidem semper sine exceptione, ita ut evictio etiam praestanda sit, licet obligatio naturalis ipsa ad remunerandum antecesserit. Ratio in aprico est; si enim tertius rem a donatario evincit, atque hic eam omittit, necessario, si ut sibi evictio praestetur vult, contra donantem agere debet. Ex obligatione vero naturali vlla nec oritur nec mutatur actio civilis, cuius contrarium in exceptionibus obvenit, ergo respectus evictionis perinde est, vtrum obligatio naturalis ad animum tantum gratum an ad remunerandum adfuerit. Quod vero obligatio naturalis rationem evictionis in se continere nequit praeterea ex eo liquet, quia mendicus nullam stipis misericordiae affectu datae evictionem a donante exigere potest. Hinc non obstat *l. 27. ff. de donat.* Licet enim ibi dicitur donationem non esse meram; est quidem non mera sed respectu obligationis imperfectae 42) non vera perfectae. Nec *l. 34. §. 1. cod. contraria* est quippe quae de obligatione antecedente perfecta loquitur, quam ob rem tantum ad donationis remuneratoriae impropriae species recte applicatur.

Ita quoque *l. 25. §. 11. in fin. ff. de hered. petit.* opponi nequit. Quamquam enim in hac lege donatio remuneratoria comparatur

37) In princip. iur. Tit. de donat. §. 13.

38) In iure controverso Tit. de donat. qu. 6.

39) In collegio iur. argent. tit. de donat. thes. 6.

40) In Dissertat. de eo quod iustum est circa evictionem in donatione praestanda.

41) In Diss. de evictione in donatione remuneratoria non praestanda.

42) Leyser Sp. 434. med. 10.

ratur cum permutatione, atque si species huius esset, omnino euictio praestanda foret; manet tamen semper simile, quod claudicat. Praeterea etiam ratio decisionis in lege citata non sita est in simili, sed in eo, quod bonae fidei possessores diuitiores euaserunt, quae vero ratio huic quaestioni non conueniens est. Denique etiam *l. r. C. de donat. quae sub mod. fiunt. 43*) nostra non infringitur sententia. Nam hic sermo est de donatione modali, quae a donatione remuneratoria differt, quare illius principia ad hanc frustra applicantur. Hinc persuasum habeo, viros illos doctissimos, qui in donatione remuneratoria euictionem praestandam esse ponunt, donationem remuneratoriam impropriad illa regula exceptam esse concessuros. Quum e contrario respectu donationis remuneratoriae et impropriae strictae sic dictae et impropriae extraordinariae causam cum iis facio communem. Hae enim species adsumunt naturam solutionis, quare in iis aeque ac in hac a donante euictio optimo exigitur iure.

In donatione remuneratoria impropria ordinaria autem pro parte praestanda est euictio pro parte non, quia haec species certo respectu ut solutio certo vero ut donatio simplex considerari potest. Quatenus enim donans obligatione perfecta hac donatione se liberat, eatenus etiam ad euictionem praestandam tenetur, sed respectu abundantis ad eam non obligatus est. Hinc illorum virorum quilibet quodammodo veram quodammodo falsam in hac specie defendit opinionem. Restat adhuc donatio remuneratoria secundum quid propria, in qua procul dubio quatenus est propria frustra, quatenus vero est impropria omnino euictionis praestatio a donante desideratur, id quod iterum illorum virorum nullus negabit.

§. 14.

43) Lex ita sonat: *si doceas nepri tuae ea lege esse donatum a te, ut certa tibi alimenta praerberet; vindicationem etiam in hoc casu vtiliter eo, quod legi illa obtemperare noluerit, impetrare potes.*

§. 14.

C o n c l u s i o.

Quum haec nec plura dicenda sunt ; concludo.

Quod denique attinet ad praelectiones meas aestivas,

- I.) iam finita in peracto semestri brumali per quatuor hebdomadis horas historia iuris romani et canonici; reliquorum iurium historiam tribus quavis hebdomade hora 8—9. matutina diebus Lunae, Martis, et Mercurii eodem Duce de Selchowio continuabo.
- II.) Institutiones iuris civilis secundum elementa Heineccii novissime ab Höpfnero edita per octo hebdomadis horas sex nimirum hora 10—11, et duas hora 8—9. diebus Iouis et Veneris explicabo. Initium capient praelectiones die XXVI. Aprilis.

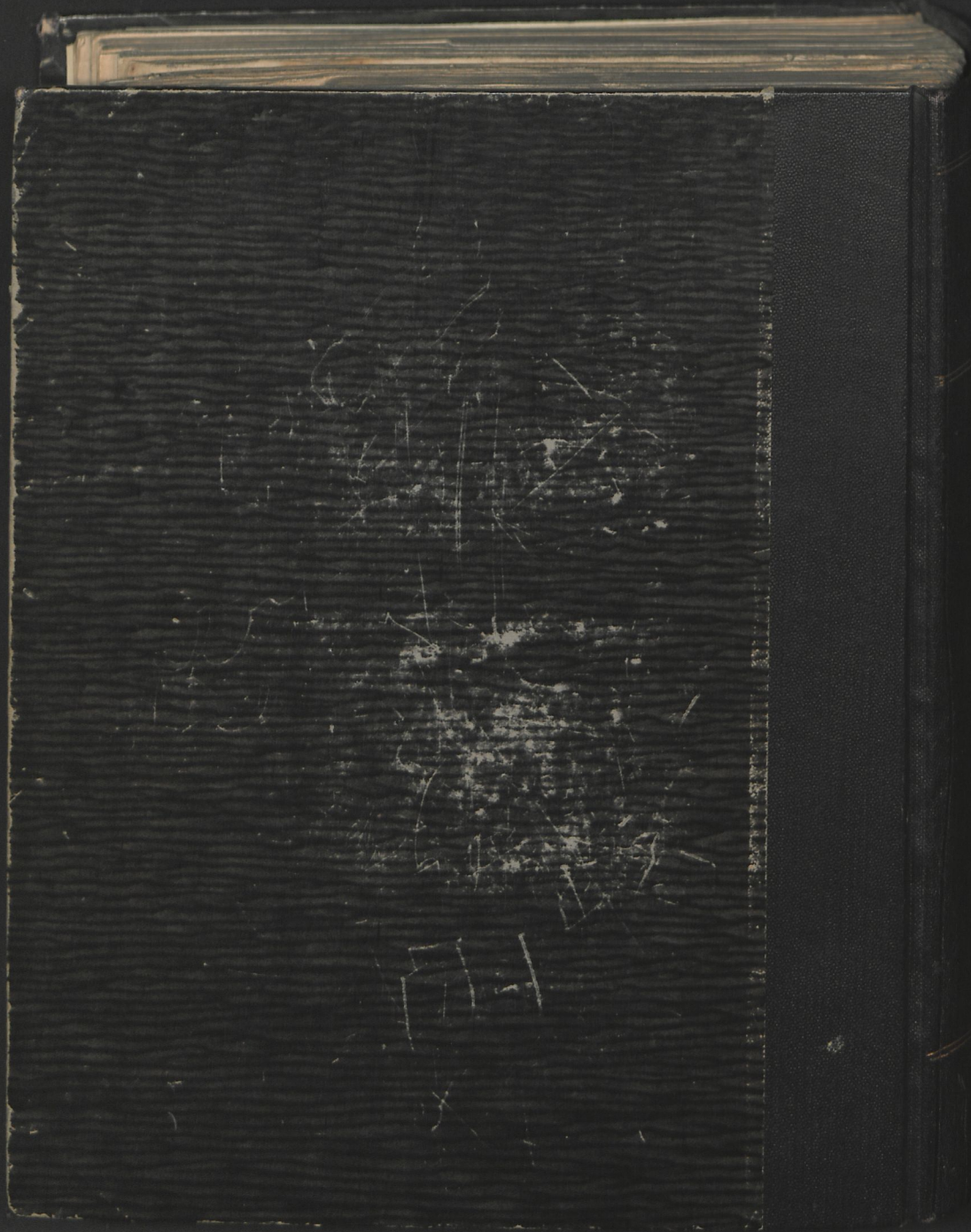

ULB Halle
004 517 601

3

TA → OL **f**
nur 1+8 verknüpf

14.

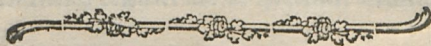
12

COMMENTATIO IVRIDICA

QVA

DONATIONEM ^{1784, 7.}
REMUNERATORIAM

INQUIRIT

NEC NON

LECTIONES ACADEMICAS

PER INSTANS SEMESTRE HABENDAS

INDICIT

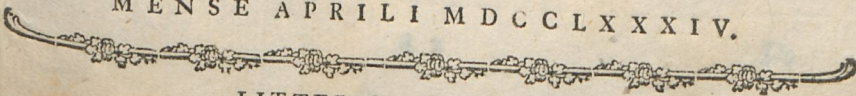
IOHANNES GOTTFRIED
CRUMBIEGEL

IVRIVM DOCTOR.

ROSTOCHII

MENSE APRILI MDCCLXXXIV.

LITTERIS ADLERIANIS.

